

LESNÁ PEDAGOGIKA V LETNOM TÁBORE PRE DETI S DOWNOVÝM SYNDRÓMOM

Monika KOVÁČOVÁ

FOREST EDUCATION IN A SUMMER CAMP FOR CHILDREN WITH DOWN SYNDROME

ABSTRAKT

Združenie Down v Leviciach v spolupráci so Spojenou školou internátnou v Leviciach každoročne organizuje detský letný tábor pre deti s Downovým syndrómom. Počas dvoch letných týždňov sa týmito deťmi intenzívne venujú špeciálni pedagógovia, asistenti a ďalší odborníci, aby deťom zabezpečili niekoľko usmiatech dní počas prázdnin v kolektíve tejto výnimočnej komunity downikov v atmosfére priateľstva, zážitkového učenia a radosti.

Kľúčové slová: lesná pedagogika, Downov syndróm, letný tábor

ABSTRACT

The Association Down in Levice in cooperation with Coupled Boarding-school in Levice organizes a children's summer camp for children with Down syndrome. During two summer weeks, these children get intensive special education by dedicated teachers, assistants and other professionals to ensure children a few smiling days during their holidays with exceptional community of Downics in an atmosphere of friendship, experiential learning and enjoyment.

Key words: forest education, Down syndrome, summer camp

Úvod

...**Slniečka** ☀ - DETI, ktoré spája nielen spoločná diagnóza Downov syndróm (Q 90), ale predovšetkým letný tábor SLNIEČKO a skutočnosť, že Slniečka sú súčasnými, ale už aj bývalými žiakmi Spojenej školy internátnej v Leviciach...

Letný tábor SLNIEČKO je už sedem rokov neodmysliteľnou súčasťou letných prázdnin Slniečok, ktorý vynikol vďaka Združeniu Down (Down Egyesület, Association Down) v Leviciach a intenzívnej spolupráci so Spojenou školou internátnou v Leviciach.

Obr. 1 Letný tábor Slniečko

CHARAKTERISTIKA DOWNOVHO SYNDRÓMU

Downov syndróm patrí k najbežnejším chromozomálnym poruchám a je najčastejší z vrodených syndrómov. Vyskytuje sa vo všetkých etnických skupinách. V priemere sa v rámci Slovenska narodí ročne 30 - 50 detí s Downovým syndrómom.

História Downovho syndrómu

Langdon Down bol prvý, kto popísal v roku 1866 typické fenotypové znaky sprevádzajúce mentálnu retardáciu. V roku 1959 Lejeune odhalil u ľudí s Downovým syndrómom nadpočetný chromozóm 21 – TRIZÓMIU.

Ako vzniká trizómia

Veľmi rýchly vývoj a intenzívne delenie buniek v prvých fázach po oplodnení vajíčka vedie často k náhodným chybám delenia, a tak vznikajú poruchy počtu chromozómov. V niektorých prípadoch sa vytvorí nadbytočná kópia niektorého z chromozómov a namiesto dvojice je prítomná trojica toho istého chromozómu. Vtedy hovoríme o trizómii.

Trizómie nie sú genetické poruchy s rodinným výskytom zdedené po predkoch.

Trizómia 21

Downov syndróm sa označuje aj ako „Trizómia 21. chromozómu“ preto, lebo sa od bežnej populácie líši stavbou buniek, kde je dispozícia syndrómu uložená na 21. chromozóme. Pri tomto syndróme nedôjde pri delení pohlavných buniek k presnému rozdeleniu chromozómov na polovicu, čiže nevznikne polovičný počet chromozómov 23. V jednej pohlavnej bunke bude 24 chromozómov a v druhej 22 chromozómov. Bunka s nadbytočným chromozómom sa môže oplodniť, čo zapríčini Downov syndróm, no bunka s menším počtom chromozómov odumrie, lebo nie je schopná oplodniť inú bunku a ani sa dať oplodniť.

Vznik Downovho syndrómu *neovplyvní*: alkohol, nikotín a ani drogy, ktoré ale môžu spôsobiť iné, veľmi závažné porušenie plodu.

Tento syndróm nie je závislý: ani od zdravotného stavu matky, kvality jej stravy a prísunu vitamínov, a tak ani na spôsobe života matky v tehotenstve.

Formy Downovho syndrómu podľa MKCH 10 (Medzinárodná klasifikácia chorôb)

- Klasifikácia:**
- Q90: Downov syndróm
 - Q90.0: Trizómia 21, meiotická nondisjunkcia
 - Q90.1: Trizómia 21, mozaicizmus (mitotická nondisjunkcia)
 - Q90.2: Trizómia 21, translokácia
 - Q90.9: Nešpecifikovaný Downov syndróm/Trizómia 21 NS

Symptómy Downovho syndrómu:

- variabilné zníženie inteligencie
- spomalenie vývoja motoriky
- vrodené srdcové chyby
- vývinové anomálie v tráviacom trakte
- poruchy sluchu, zraku
- sklony k leukémii
- narušená funkcia štítnej žľazy

Typické telesné znaky:

- sploštená tvár
- šikmo položené oči, kožný záhyb vo vnútornom kútiku oka
- široké ruky, krátke prsty, neprerušená priečna ryha na dlani
- otvorené ústa, ovisnuté kútiky úst, veľký jazyk
- krátky krk
- malé uši

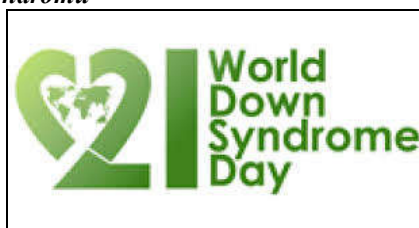
Je veľmi dôležité poznať nielen charakteristické črty a obmedzenia, ktoré sa môžu prejaviť v dôsledku daného postihnutia (o ktorých je nevyhnutné vedieť a zohľadňovať ich), ale poznávať najmä individuálne možnosti každého človeka s Downovým syndrómom. Je nevyhnutné spomenúť ich jedinečnú schopnosť napodobňovania, ktorá je využívaná pri učení aj v rámci celoživotného rozvoja.

Kvôli charakteristickým znakom sú si ľudia s Downovým syndrómom poväčšine podobní, no každý z nich je jedinečný.

Obr. 2 Letný tábor Slniečko

21. marec – Svetový deň Downovho syndrómu

21. marec – deň ako každý iný, a predsa niečím výnimočný. Áno, jeho výnimočnosť spočíva v tom, že je prvým jarným dňom roka.

Ale 21. marec v sebe skrýva ešte jednu výnimočnosť – je *Svetovým dňom Downovho syndrómu*.

21 je poradovým číslom toho - pre väčšinu z nás - osudného chromozómového „páru“. Takže zrejme preto 21. deň v mesiaci. A prečo marec? Marec je tretím mesiacom v poradí a 3 sú predsa aj chromozómy v tom osudnom chromozómovom „páre“.

LESNÁ PEDAGOGIKA S DOWNIKMI

Niekoľkoročnou táborovou aktivitou, na ktorú sa Slniečka vždy veľmi tešia, je stretnutie s *lesnými pedagógmi* Ing. Máriou Vlčákovou a Ing. Petrom Grófom s našimi táborníkmi (familiárne s tetou Majkou a ujom Petkom). (obr. 3)

Obr. 3 Lesná pedagogika

Lesná pedagogika svojimi aktivitami dopĺňa vedomosti o životnom prostredí, jeho ochrane a trvalo-udržateľnom rozvoji. Prostredníctvom *lesnej pedagogiky* sa LES stáva predmetom i didaktickým nástrojom výučby, so zameraním na fyzické poznávanie;

- je environmentálne vzdelávanie zamerané na spoznávanie prírody, života v lese a objavovanie prírodných tajomstiev prostredníctvom hier a zážitkov
- je založená na zmyslovom vnímaní prírody formou zážitkového učenia – hier rozvíjajúcich všetky zložky osobnosti človeka
- aktivity lesnej pedagogiky prebiehajú najčastejšie priamo v prírode – v lese
- je najjednoduchšia cesta lesníkov, ako priblížiť širokej verejnosti prostredie lesa so všetkými jeho funkciami.

„Les je jediná knižnica na svete, v ktorej sa k vedomostiam dostaneš, keď sa ticho s otvorenými očami prechádzaš v nej.“

Madas László

Ciele lesnej pedagogiky:

- zamestnáva: HLAVU - SRDCE - RUKY a *všetky zmysly*
- sprostredkúva informácie a poznatky o lese prostredníctvom *zážitkového učenia*
- odovzdáva trvalé vedomosti o lese a prírode
- vzbudzuje radosť a záujem o les
- sústreďuje sa na rozvoj celej osobnosti
- vytvára vzťah k hodnotám a zodpovednému využívaniu zdrojov v princípoch trvalo udržateľného rozvoja
- motivuje k zmene osobnej zodpovednosti za ochranu hodnôt lesa
- predstavuje prácu lesníka a úlohy lesného hospodárstva
- pozýva k návšteve lesa
- odovzdáva tradície lesníctva ďalším generáciám.

Lesný pedagóg

- *Lesnými pedagógmi* sú zamestnanci zo štátnych i neštátnych lesníckych inštitúcií, ktorí majú lesnícke vzdelanie, praktické skúsenosti z práce v lese a absolvujú špeciálny tréningový program lesnej pedagogiky.
- *Lesný pedagóg disponuje* potrebnými vedomosťami a zručnosťami z oblasti vývinovej psychológie, pedagogiky a didaktiky vyučovania, pedagogickej komunikácie, tvorivej dramatiky, projektového a zážitkového vyučovania, práce s verejnosťou v lesníctve a lesníckej komunikácii a práce s ľuďmi so špeciálnymi potrebami, ktoré sú potrebné na úspešnú realizáciu aktivít lesnej pedagogiky.

Obr. 4 Lesná pedagogika

Obr. 5 Lesná pedagogika

Obr. 6 Hmatom ☼ poznávali prírodninu, ktorá sa ukrývala vovrecúšku

Obr. 7 S Majkou a Peťkom ☼ krmili šiškami hladnú medvedicu

Obr. 8 ☼ vyfarbovali obrázky prírodninami: hrudkou zeme, bazou čiernou, trávou, listami, kvietkami...

Obr. 9 S Majkou a Peťkom je ☼ vždy veľmi dobre a napriek prázdninám sa formou zážitkového učenia veľa naučia...

Obr. 10 ☼ sa starajú o zvieratká vo Vivariu Levex

Obr. 11 ☼ s ujom Valérom

Záver

V rámci nášho pestrého táborového programu okrem súťažných, výtvarných, herných, zábavných, športových, relaxačných či vzdelávacích aktivít a rôznych výletov do miest i do prírody v okolí Levíc chodievajú Slniečka pravidelne aj do Vivária Levex (predajňa drobných zvierat a chovateľských potrieb), kde sa spolu s úžasnými tetami a ujom Valérom Búrikom učia starať aj o exotické zvieratká. Na spoločné stretnutia sa vždy veľmi tešia a malým zvieracím kamarátom s láskou prinesú aj niečo na kŕmenie. Zvieratká si pohladkajú, vyčistia im klieťky a akváriá, pomôžu s prípravou krmiva a potom ich aj nakŕmia.

ADRESA AUTORA :

Mgr. Monika KOVÁČOVÁ

Spojená škola internátna, Z. Nejedlého 41, Levice, Slovenská republika

e-mail: osicka@centrum.sk

RECENZIA TEXTOV V ZBORNÍKU

Recenzované dvomi recenzentmi, členmi vedeckej rady konferencie. Za textovú a jazykovú úpravu príspevku zodpovedajú autori.

REVIEW TEXT IN THE CONFERENCE PROCEEDINGS

Contributions published in proceedings were reviewed by two members of scientific committee of the conference. For text editing and linguistic contribution corresponding authors.